

РЕКОМЕНДАЦІЇ
науково-практичної конференції на тему
«Місце і роль Конституції України у розвитку правової системи та реалізації
цивілізаційного вибору Українського народу»
(м. Київ, 18 червня 2015 року)

З нагоди 19-ї річниці ухвалення Конституції України у м. Києві 18 червня 2015 року Національною академією правових наук України, Інститутом держави і права ім. В.М. Корецького та Асоціацією українських правників за підтримки Міжнародної громадської організації «Асоціація милосердя «Еммануїл» та Інституту законодавчих передбачень і правової експертизи була проведена міжнародна науково-практична конференція, присвячена актуальним проблемам сучасного конституційного процесу в Україні та розвитку вітчизняної правової системи в контексті цивілізаційного вибору Українського народу.

У конференції взяли участь Перший Президент України Леонід Кравчук та інші відомі державні і громадські діячі України, провідні правники України – вчені і практики, передусім ряд академіків та членів-кореспондентів Національної академії правових наук України, народні депутати України, представники судової системи та інших органів державної влади, а також громадських організацій.

Під час конференції обговорювалися проблеми реалізації Конституції України, розвитку сучасного конституційного процесу, його завдання, функціонування національної правової системи, її зближення та уніфікації із правовими системами світу, розвитку національної конституційно-правової доктрини, громадянського суспільства, їх взаємодії та соціальної зумовленості держави і права, прав людини і верховенства права, пошуку оптимальної моделі влади, її децентралізації, розвитку місцевого самоврядування, питання українського та європейського досвіду конституційного судочинства тощо.

За результатами заслуховування та обговорення доповідей учасників конференції, **відзначаємо** наступне. Прийняття Конституції України 28 червня 1996 року стало переконливим свідченням утвердження базових конституційних засад і принципів існування суверенної Української держави, її розбудови на цивілізаційних основах.

Конституція України як загальнонаціональний Суспільний договір, в якому Український народ визначив основні напрями демократичного та правового розвитку, гарантії прав і свобод людини, генези національної правової системи, отримала від міжнародних експертів оцінку однієї з найдемократичніших сучасних конституцій Європейських країн.

Конституція України стала одним із кращих досягнень, вершиною втілення вітчизняної конституційної думки, формою реалізації вікових прагнень Українського народу до незалежності і власної національної державності.

Конституція України втілила в собі вітчизняний конституційний досвід і прогресивні універсальні цінності Загальної декларації прав людини, закріпила їх широкий перелік, встановила, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека є найвищою цінністю держави і суспільства. Цим держава в'язала на себе зобов'язання щодо забезпечення прав і свобод людини відповідно до міжнародних стандартів.

Утім поруч із беззаперечними здобутками за період її реалізації виявилось чимало проблем, які обумовлюють потребу в модернізації Основного Закону, його вдосконалення. Новітні реалії суспільно-політичного життя нашої країни, насамперед ігнорування чи порушення державою конституційних прав людини, розбалансованість у функціонуванні владних інституцій, нечіткість механізмів дії системи взаємообмежень та стримувань гілок влади, вибірковість правосуддя, незавершеність моделі організації влади, необхідність її децентралізації та динамічного розвитку місцевого самоврядування, неузгодженість та суперечливість національного законодавства, його невідповідність європейським принципам і стандартам тощо визначають необхідність вдосконалення Конституції та законодавства України. Революція гідності відкрила Україні шлях до модернізації на європейських засадах, яка покликана привести не лише до оновлення Основного Закону, але в першу чергу до зміни практики її реалізації.

У сучасній правовій системі України відбуваються кардинальні перетворення під впливом інтеграційних та глобалізаційних процесів. Нормативна основа цієї системи має відповідати міжнародним, європейським правовим стандартам. Ці завдання спонукають науковців і практиків до пошуку та унормування ефективної моделі суспільного та державно-політичного устрою нашої країни. Фундаментальну роль у формуванні сучасних політико-правових основ подальшої розбудови демократичної правової держави і громадянського суспільства має відіграти Конституція України.

У зв'язку з викладеним та за результатами широкої дискусії і обговорення актуальних проблем подальшого розвитку правової системи України учасники конференції **вважають за доцільне**:

1. Взяти за основу доктринальні положення про те, що ефективне функціонування національної правової системи неможливе без уніфікації, гармонізації та збалансованої взаємодії усіх елементів. Конституція України виступає фундаментом національної правової системи та базою для правотворчості, а тому потребує ретельної уваги, відповідального та зваженого ставлення щодо її модернізації.

2. З огляду на зазначене учасники конференції висловлюються на підтримку проведення в Україні конституційної реформи як головного напрямку сучасних процесів реформування інститутів влади та утвердження демократичних гарантій життя громадянського суспільства на правових засадах.

3. Визначити пріоритетними завданнями сучасних фундаментальних досліджень наукову розробку проблем теорії конституційного права України в контексті оновлення Конституції України щодо прав і свобод людини, розширення конституційних гарантій їх захисту, конституційного забезпечення проведення судової, адміністративної реформ, децентралізації та муніципальної реформи, удосконалення конституційно-правових засад організації та діяльності органів прокуратури.

4. Запропонувати науковим установам та навчальним закладам:

4.1. Активізувати обговорення принципово важливих питань сучасної конституційної реформи, насамперед щодо ефективної взаємодії влади у системі «Верховна Рада України – Президент України – Кабінет Міністрів України», децентралізації влади та розширення форм участі народу у її здійсненні.

4.2. Взяти участь у розробці Національної стратегії в сфері захисту прав людини, а також реальному забезпеченню їх реалізації в новітніх суспільно-політичних реаліях, що сприятиме модернізації конституційних положень щодо посилення природно-правової обґрунтованості й універсалізації конституційних прав і свобод, зниження рівня декларативності викладення їх змісту, оптимізації обмежень у здійсненні, забезпечення системності їх викладу.

5. Враховуючи, що надійною гарантією демократичного європейського розвитку України виступає використання найкращих досягнень зарубіжного досвіду конституційного будівництва, рекомендувати юридичним науковим установам та вищим навчальним закладам розширити координаційні зв'язки та посилити міжнародне науково-правове співробітництво з проблем конституціоналізму і реформування публічної влади.

6. Закликати наукові установи та вищі навчальні заклади до забезпечення наукового супроводу діяльності Конституційної Комісії щодо розробки пропозицій про внесення змін до Конституції України, ініціювати внесення до неї конкретних пропозицій про можливі конституційні зміни з найактуальніших питань конституційної реформи.

Запропонувати відповідним робочим групам Конституційної Комісії з метою врахування думки широкої наукової громадськості заслухати на своїх засіданнях представників науково-дослідних установ, вищих навчальних закладів, творчих колективів та груп, які працювали пропозиції до проекту змін Конституції України.

7. З метою забезпечення системної реалізації Конституції України рекомендувати початок розробки на державному рівні Конституційної доктрини України як політичного документу з наступним прийняттям її Верховною Радою України

8. Опублікувати матеріали конференції в науково-практичних виданнях та Інтернеті з метою їх широкого оприлюднення.